

مؤسسلری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

درسعادتده	سنه لکی	القی ایلغی
ولایاتده	۶۵	۳۵
ممالک اجنبیهده	۹۰	۵۰
	۱۰۰	۵۵ غروشدر.

تاریخ تأسیسی:
۱۱ نموز ۳۲۴

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در
قیریلده دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلتیز.
درسعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنوره

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مرآت القلم

درسعادتده یکی پوسته خانه قارشوسنده
داثره مخصوصه در
محل اراره:

افشار:
مسکلمزه موافق آثار جدیه مع المنونیه قبول اولنور
درج ایدیلمین آثار اعاده اولغاز

حکمت حقوق اسلامی

مقرری : مجلس معارف رئیس حیدر افندی مرحوم
محرری : سلاطین مکتب حقوق معلمان عادل بک

— مابعد —

آدم علیه السلام بن بری تلاحق ایدن افراد بشرک انواع افعالی حد و حصره کلز درجه ده چوق در . واقعا بو عالمک بقاسی محدود در . دنیاک فناسیه افعال بشرده متنی اوله جق . اما دنیا باقی قالدقچه افعال بشرده برقرار بولنه جقدر . هر فعل بشر ایچون بشقه بشقه حکم تعیین و تصریحی ایسه متعسر اولور . بناءً علیه بعض حکملرک دلیلرندن یعنی حکمی منصوص و مصدق اولان فعللرک مستند اولدینی ادله دن وقت حاجتده احکام چیقاروب مناسب اولانلرینی او حکمه قیاس ایتک ایچون برطاقم قانونلر ، قاعده لر ، قضیه لر وضع ایتدیلرکه بوقضیه لرک موضوعی افعال مکلفین ، محمولده احکام شرعیه در : فرض ، وجوب ، ندب ، حرمت ، کراهت کبی .

مثلا : نماز افعال بشریه دن در . نماز واجب در . حج واجب در . . . دیدیلر ، بویله برطاقم قضیه لر وجوده کلدی . شیمدی بوقضیه لره تعلق ایدن حاصل علمه (فقه) دیدیلر . صکره بو ادله نک و احکامک تفصیلاتنه نظر ایتدیلر . بوا دله و احکام اوزرینه استدلالک کیفیتنده تأمل و بوابده اعمال فکر ایدهرک بوا دله و احکامک محتاج الیهی اولان تبعاتده اطر ایتدیلر . مثلا بر دلیل عامی در ، خاصی در ؟ — دها بر چوق اقسامی وار — بوجهتلی تدقیق ایدهرک نتیجه تبعاتلرنده برطاقم ده قضیه لر وجوده کتیدیلرکه بولنره ده بعض متمات علاوه سی صورتیه ضبط و تدویندن حاصل اولان هیئت مجموعه یه [اصول فقه] تسمیه ایتدیلر . ایشته (علم اصول فقه) بویله تأسس ایتدی و تعریفده کی [علم اصول فقه ...] تعبیرینک مستلزم اولدینی ایضاحاتده بوراده بیتدی .

..

[احکام] حکمک جمعی در . هر فنده بشقه بر معناسی و ارسده بوراده : افعال مکلفینه متعلق اولان خطاب الهینک اثرینه حکم دیرلر . مثلا فرض ، وجوب ، ندب ، اباحه ، کراهت ، حرمت عباداته متعلق احکام شرعیه در . بر عقدک منعقد ، باطل ، صحیح ، فاسد ، نافذ ، موقوف لازم ، غیر لازم اولسی ایسه معاملاتده جاری احکام شرعیه در . مثلا : شارع نماز قیلک دیه مکلفینه امر ایدیور ، ایشته بو خطابک اثری اولان فرضیت بر حکم شرعی در . واقعا شافعی یه کوره حکم (نفس خطاب) ایسه ده مذهب حنفی ده سولمیکمز کبی او خطابک اثریدر .

..

[شرعیه یی] قیدیلده احکام حسیه و عقلیه خارج قالور . مثلا « عالم حادثدر » جمله سی بر حکم ایسه ده ، اصوله متداثر اولیوب ، احکام عقلیه دندر . کذلک « آتش محرق در » ترکیبی ده بر حکم حسی در « لکن نماز فرض در » ، « قتل حرامدر » سوزلری احکام شرعیه دندر ، یعنی شرعه ده نصب و اقامه اولنش ، شرع شریفدن مأخوذ بولنش حکملر در .

..

تعریفه بعضاً [فرعیه] قیدیلده علاوه اولنور ، که بونکله احکام اصلیه و اعتقادیه خارج قالیر . مثلا : « اجاع ، حقدر » ترکیبی ، واقعا بر حکم شرعی ایسه ده ، احکام فرعیه و عملیه ده داخل اولیوب احکام اصلیه دندر . کذلک « بمث حقدر » دینیکمزده ، بوده بر حکم افاده ایدیورسه ده ، بو حکم ده احکام اعتقادیه دن در . دیگ که تعریفده کی احکامدن مقصود ، احکام شرعیه عملیه در که بولنره ادله دن استنباط اولنور .

..

ادله دلالت جمعی در . صحیح نظرله بر مطلوب خبری یه توصل ممکن اولان شیئه دلیل دیرلر .

صحیح نظر ، بر فکر تام دیگ در . یوقسه (کورمک) دیگ دکل در . یعنی ذهنی اویناده رق محاکمه و ملاحظه ایله وقوع بولان تدقیق نتیجه سنده مقصده وصول خصوصنه صحیح نظر دینور .

مثلا عالم وجود صانعک دلیل در . زیرا شوترتبیات انیقه و تنسیقات رشقه یی تدقیق ایدر ، بوابده اعمال نظر ایدر سه ک صانع عالمک وجودینه واصل اولورز .

کذا (عالم حادثدر) جمله سی بر دعوا در . بونک دلیل ده عالمک تغیری در . هر متغیر ایسه حادثدر . بناءً علیه عالم ده حادثدر . شو ایکی مقدمه دلیل در ، و بودلیله بر فکر صحیح ایله باقار سه ق مطلوب ده ثابت اولور ، که اوده عالمک حادث اولسی در .

احکام شرعیه ده ده حال بومرکزده در : ادله شرعیه حقنده دخی اعمال فکر و نظر ایدهرک ، بولنری محاکمه و ملاحظه ایله تدقیق ایلیه جک اولور سه ق شبهه سز بر مطلوبه توصل اولنور . مثلا : (نماز قیلک) دیه بزه بر امر وار . ایشته بو امر ، نمازک فرضیتنه دلیل در . بوابده کی نظم جلیک احوال و عوارضی تدقیق بزی بر مطلوب خبری یه ایصال ایدر که اوده حکم فرضیتی در .

..

[تفصیلیه سندن] زیرا بوراده کی ادله دن مقصد ، ادله تفصیلیه در ، ادله اجالیه دکلدر .

ادله تفصیلیه دیگ ، ادله معینه و مشخصه دیمکدر . مثلا : « اقیوا الصلاة » امرندن ، معین و مشخص اولان بودلیلدن وجوب صلاتی یه بو حکم شرعی فرعیی استخراج ایدیورز .

ایشته بویله بر دلیلدن او یله بر حکم شرعی فرعیی استخراج کنده وسیله توصل اولنان قاعده لری بیلدیرن علمده (اصول فقه) دیورز .

..

[استنباطه] دنیلیورده (استخراج) دنیلیور . چونکه اصل استنباط ، قویودن صو چیقارمه دیرلر . احکام شرعیه یی ادله سندن چیقارمق ایچون ده تعمیق آرا و افکار لازم اولوب بونک قولای برشی اولمیفنده ده استخراج یرینه استنباط قولالسی بر اشارت در .

..

شو حاله اعراض ذاتیه نه در؟ نه دیکدر؟ نهیه مقابلدر؟ بونلری بیلکلمز لازم کلیر.

اعراض، (عرض) ك جمیدر. لفة عرض، برشینه لاحق اولان برحال وصفدن عبارت در. لکن اصطلاح علومده عرض، برشیدن خارج اولان فقط اوشینه محول اولان شینه دیرلر. بوراده «ذاتیه» قیدی ده اعراض غریبه دن احتراز اینچوندر. زیرا هیچ برعلمده اعراض غریبه و غریبه موضوع بحث اوله ماز. دها کوزل تعریف اتمک اینچون دیرزکه: برشینك ذاتی یعنی عینی ماهیتی حسیله (۱) و یا ذات و ماهیتندن برجزؤ مساوی سبیلله (۲) و یا خود ماهیتندن خارج فقط صدقه (۳) و یا خود وجود و تحقده کندینه مساوی (۴). برامر جهتیه اوشینه لاحق اولان احوال اوشینك اعراض ذاتیه سیدر.

شو حاله اعراض ذاتیه اینچون درت قسم حاصل اولور: [۱] انسانده «تکلم» اعراض ذاتیه دندر. زیرا انسانه تکلم ماهیت انسانیه یی تشکیل و ترکیب ایلان حیوانیت و ناطقیت سبیلله عارض اولمشر. تعیر دیکره تکلمده شوایکی جزؤ دن هر برینك دخل و تأثیری وارد. دیمک که تکلم انسانه ذات و ماهیت اولان حیوانیت و نطقدن طولای عارض اولدیغندن اعراض ذاتیه دندر.

[۲] انسانك امور غریبه یی ادراك اتمه سی اعراض ذاتیه دندر. فقط امور غریبه یی ادراك انسان ماهیتندن برجزؤ اولان (حیوانیت) سبیلله دکل، بلکه (ناطقیت) جزؤ مساوی سی حسیله انسانه عارض و لاحق اولمشر.

[۳] ضحك ده انسانك عوارض ذاتیه سندندر. لکن ضحك انسانه لحوق، ماهیتی تشکیل ایدن (حیوان) و (ناطق) جزؤ مساوی لری وسیله سیله اولیوب بلکه انسانك صدقه خارج مساوی سی اولان تعجب اثری اوله رق عارض اولمشر. واقعا تعجب ماهیت انسانیه ده داخل دکلدر. فقط خارجاً (حیوان متعجب) مفهومی انسان اوزرینه و (انسان) مفهومی حیوان متعجب اوزرینه صادقدر. دیمک که (تعجب) ماهیت انسانیه دن خارج ایسه ده صدقه اوکا مساویدر. یعنی انسان تحقق ایدن یرده تعجب و تعجب تحقق ایدن یرده انسان تحقق ایدر. و بونلر مفهومده یکدیگرینه مساویدر.

[۴] لون جسمك اعراض ذاتیه سندندر. شویله که لونك جسمه لحوق صدقه جسمه میان فقط وجودده کندینه مساوی اولان سطح سبیلله در فی الحقیقه لون، اولاً سطحك وصفی و سطحده جسمك وصفی اولق جهتیه لون طوغریدن طوغرییه جسمه عارض اولیوب، بلکه سطح واسطه سیله عارض اولور. سطح ایله جسم ایسه یکدیگرینه مابعدی وار

[قاعده] لفظنك تعریفنه کلنجه: جزئیاتی اوزرینه منطبق اولان حکم قطعی یی افاده ایدر نتیجه سنه واصل اولورز. ذاتاً قاعده انسانی استنباط و استخراج احکامه موصل اولوب بوکبی قاعده لرایسه علم اصول فقه ده ده مذکوردر.

اصول فقهك موضوعی: برعلمك دیکر علومدن تمایزی موضوعاتیه در. اصول فقهك موضوعی ایسه ادله در. فقط یالکز ادله مجرد دکل، بلکه احکامی اثبات حیثیتندن ادله در.

اصول فقهك موضوعی یالکز ادله یی در؟ یوقسه ادله واحکا. می در: یوقسه ادله، احکامی مثبت اولق اعتباریه ادله میدر؟ بونلر ده اختلاف ایدلش. ملاخسروه کوره موضوع علم، هم ادله هم احکامدر. چونکه اصول فقهده احکامدن ده بحث اولنیور. فقط متأخرین سویله. یکمز موضوعی ترجیع ایتملدر. ذاتاً اصولك احکامدن باحث اولمی، موضوعنك یالکز ادله اولسنه منافی دکلدر. مجرد ادله در، دیغورز. موضوع علم، دلیلدر، اما احکام شرعی یی مثبت اولان ادله در.

هر علمك موضوعی، او علمده کندیسنك اعراض ذاتیه سندن بحث اولنان سیدر. یعنی هر علمك موضوعی او علمده هانکی شینك اعراض ذاتیه سندن بحث اولنیورسه او علمك موضوعی اودر. شو حاله «اصول فقهك موضوعی ادله در» دیدیکمز وقت بو عالمده نفس ادله دن بحث ایدلیوب، بلکه ادله نك اعراض ذاتیه سندن، احوال عارضه سندن بحث اولنه جق دیمکدر. چونکه نفس ادله بوراده مسلم الثبوت عد اولنور. اوندن بشقه بر علمده بحث اولنمشر. مثلاً ادله اربعه دن اولان کتاب بر مجزده در و مسلم الثبوت در.

قرآن حقنده علم کلامده، علم آتده برچوق مباحث وار. فقط بوراده ذات قرآن دن بحث ایدلیوب، آنجق اوکا عارض اولان برطاقم احوال دن بحث اولنه جقدر. نته کیم علم نحوك موضوعی کله ایله کلام اولدینی حاله، اصل کله و کلامدن بحث اولنیوب، بلکه کله و کلامه عارض اولان تبدلات و تغیراتدن، اونلرك احوال دن بحث اولنمشر. کذا کافه علومده بویه در. مثلاً علم حسابك موضوعی عدددر. فقط علم حسابده ذات عدددن بحث اولنر، بلکه اعداده عارض اولان برطاقم احوال و تبدلات و تغیراتدن بحث ایدلیور. علم حسابه کوره ذات عدد مسلم الثبوت عد اولنور. خلاصه: علم اصول فقهك موضوعی احکامی اثبات حیثیتندن ادله در. مثلاً [اقیمو الصلاة] وجوب صلاتك دلیلدر. فقط فقهك موضوعی، بودلیك ذاتی دکلدر. بلکه احکام شرعی یی مثبت اولق حیثیتیه [اقیمو الصلاة] بر دلیلدر. ادله برطاقم نکات حرفیه و نحویه و بدیهیه یی و سائریه یی بلکه هندسه نکته و قاعده لرینی جمع ایده بیلیر. فقط علم اصول فقهك موضوعی، بو اعتبار ایله ادله دکل، احکام شرعی یی مثبت اولق حیثیتندن ادله در.

کذا نفس ادله دن ده بحث اولنیه جق. اوبزجه مسلم الثبوتدر. بلکه ادله نك اعراض ذاتیه سندن، احوال عارضه سندن بحث ایدیه جکدر که